

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

Кафедра пожежної тактики та аварійно-рятувальних робіт
(назва кафедри)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з навчальної та методичної
роботи, к.психол.н., проф.

О.О.Назаров

“ ____ ” _____ 201_ року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1.9. «Пожежна тактика»

(назва навчальної дисципліни)

спеціальність _____ 261 «Пожежна Безпека»

(шифр і назва спеціальності)

спеціалізація «пожежна безпека»

(назва спеціалізації)

Харків 2016 р

Робоча програма навчальної дисципліни «Пожежна тактика» для здобувачів
(назва навчальної дисципліни)
вищої освіти за спеціальністю «Пожежна безпека».
(назва спеціальності)

за спеціалізацією «пожежна безпека».
(назва спеціалізації)

Розробник(и): викладач кафедри, Хілько Ю.В., старший викладач кафедри,
(посада, науковий ступінь та вчене звання)
кандидат технічних наук Дубінін Д.П.

Робочу програму навчальної дисципліни рекомендовано кафедрою пожежної
тактики та аварійно-рятувальних робіт
(назва кафедри)

Протокол від «___» _____ 2017 року № ____

Начальник кафедри Пожежної тактики та аварійно-рятувальних робіт
(назва кафедри)

(підпис) (Лісняк А.А.)
(прізвище та ініціали)

«___» _____ 2017 року

Схвалено вченою радою факультету оперативно-рятувальних сил

Протокол від «___» _____ 2017 року № ____

Голова вченої ради оперативно-рятувальних сил факультету
(назва факультету)

(підпис) (О.Є. Безуглов)
(прізвище та ініціали)

«___» _____ 2017 року

1 ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, (спеціалізація) освітній ступень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів <u>7</u>	Галузь знань <u>26 «Цивільна безпека»</u> (шифр і назва)		
Модулів <u>4</u>	Спеціальність (спеціалізація): <u>261 «Пожежна безпека»</u> («пожежна безпека»)	Рік підготовки:	
Індивідуальне (науково-дослідне завдання) <u>(назва)</u>		2019-й	2020-й
Загальна кількість годин <u>210</u>		Семестр	
		7-й	8-й
		Лекції	
з них: аудиторних <u>104</u> самостійної роботи <u>106</u>	Освітній ступінь: <u>бакалавр</u>	24 год.	18 год.
		Практичні, семінарські	
		36 год.	26 год.
		Лабораторні	
		0 год.	0 год.
		Самостійна робота	
		60 год.	46 год.
		Індивідуальні завдання: 0 год.	
Вид контролю: Екзамен			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 104/106;

для заочної форми навчання – 18/192.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: є формування у майбутніх фахівців з базовою вищою освітою необхідного в їх подальшій професійній діяльності рівня знань та умінь з питань оперативно-тактичної роботи, набуття навичок з прогнозування параметрів розвитку пожежі, розробки оперативних планів та карток пожежогасіння, з організації управління оперативними діями та зв'язку на пожежі, раціонального використання сил та засобів та організації проведення занять з особовим складом караулу.

Завдання: Основними завданнями вивчення дисципліни «Пожежна тактика» є навчити майбутніх фахівців узагальнювати закономірності розвитку пожеж, готувати особовий склад пожежно-рятувального підрозділу для виконання задач на оперативно-тактичних заняттях, застосовувати найбільш раціональні способи і прийоми рятування людей та гасіння пожеж у різноманітних умовах і обстановці, здійснювати ліквідацію надзвичайної ситуації пов'язану з гасінням пожеж, рятуванням людей, наданні допомоги в ліквідації наслідків аварій, катастроф і стихійного лиха.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен:

знати:

- основні положення нормативних та керівних документів, що регламентують організацію та зміст оперативних дій пожежно-рятувальних підрозділів;
- теоретичні та практичні основи пожежної тактики;
- особливості розвитку пожеж на об'єктах різного призначення;
- технічні характеристики протипожежної техніки, засобів малої механізації, зв'язку та аварійно-рятувального обладнання;
- методику розрахунку параметрів пожежі в огорожі та на відкритому просторі;
- методику розрахунку сил та засобів для гасіння пожеж;
- порядок залучення сил та засобів для успішного виконання основного оперативного завдання;
- порядок оперативно-тактичного вивчення району виїзду (об'єкту);
- основи управління силами і засобами на пожежі;
- особливості гасіння пожеж в цивільних будівлях.

вміти:

- прогнозувати обстановку на об'єкті при виникненні пожежі;
- розробляти заходи для запобігання поширенню пожеж;
- визначати необхідні евакуаційні шляхи та виходи у разі виникнення пожежі;
- визначати потрібну кількість сил та засобів для ліквідації пожежі;
- організувати розстановку сил та засобів, що залучаються.

мати навички:

- у застосуванні набутих теоретичних знань, у процесі практичної діяльності;

- у розробці та складанні оперативних карток пожежогасіння, задля попереднього прогнозування можливої обстановки в разі виникнення пожежі, планування основних тактичних дій пожежно-рятувальних підрозділів з гасіння пожежі.

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач вищої освіти:

- здатність застосовувати знання і розуміння з тактики гасіння пожеж в цивільних будівлях, для визначення рівня небезпеки під час пожежі та тактичних можливостей пожежно-рятувальних підрозділів;

- здатність організовувати проведення оперативних дій, як на пожежі так і при вирішенні тактичних задач силами караулу.

2. Програма навчальної дисципліни

МОДУЛЬ 1. ОСНОВИ ПОЖЕЖНОЇ ТАКТИКИ. СИЛИ ТА ЗАСОБИ ПОЖЕЖНО-РЯТУВАЛЬНИХ ПІДРОЗДІЛІВ.

Тема 1.1. Основи прогнозування розвитку пожеж.

Поняття про пожежну тактику. Задачі пожежної тактики. Сучасний стан пожежної тактики. Статут дій у надзвичайних ситуаціях. Програма з пожежної тактики, порядок її вивчення. Логічний зв'язок пожежної тактики з іншими дисциплінами.

Форми розвитку пожежі. Фактори, що впливають на їх утворення. Розрахункові схеми по формам площі пожежі. Геометричні параметри розвитку пожеж: довжина розвитку пожежі; площа, периметр, фронт пожежі; швидкість вигорання; зміни площі, периметру і фронту пожежі; лінійна швидкість поширення горіння. Головні розрахункові залежності для визначення параметрів пожежі.

Параметри гасіння пожежі. Поняття про площу гасіння та принципи введення сил та засобів (за периметром, за фронтом). Поняття про глибину гасіння пожежних стволів. Порядок та методика визначення параметрів гасіння. Відображення обстановки пожежі на схемі об'єктів.

Практичні заняття.

Рішення тактичних вправ в класі по визначенню параметрів пожежі. Відображення обстановки на схемі об'єкту.

Тема 1.2. Теоретичні основи локалізації та ліквідації пожеж.

Періоди локалізації та ліквідації пожежі. Поняття про періоди гасіння пожежі. Умови локалізації та ліквідації пожежі. Прийоми локалізації пожежі: вогнегасними засобами; створенням перешкод; розривів; зміною газообміну. Поняття про обстановку на пожежі. Відрізнення оперативних дій підрозділів на даних етапах.

Вогнегасні засоби та їх кількість для гасіння пожежі. Класифікація вогнегасних речовин за домінуючим принципом припинення горіння та вимоги що пред'являються до них. Інтенсивність подання вогнегасних речовин: поняття, види інтенсивності, порядок визначення. Поняття про необхідну, фактичну та загальну витрати вогнегасних речовин. Порядок їх визначення. Розрахунок необхідної кількості вогнегасних речовин для гасіння пожеж та технічних засобів їх подачі.

Практичні заняття.

Рішення задач і вправ у класі по визначенню параметрів пожежі, необхідної кількості вогнегасних речовин і технічних засобів їх подачі.

Тема 1.3. Тактичні можливості пожежно-рятувальних підрозділів.

Тактичні можливості аварійно-рятувальних підрозділів ДСНС, сили та засоби. Сили і засоби аварійно-рятувальних підрозділів ДСНС в містах, на об'єктах та сільській місцевості. Поняття про основні та первинні аварійно-рятувальні підрозділи ДСНС. Поняття про тактичні можливості аварійно-

рятувальних підрозділів ДСНС та основні фактори, що на них впливають. Тактичні можливості відділень на основних пожежних автомобілях загального використання. Призначення і використання підрозділів на основних пожежних автомобілях цільового призначення. Тактичні можливості караулу. Схеми взаємодії відділень в караулі.

Тактичні можливості аварійно-рятувальних підрозділів ДСНС з установкою та без установки пожежних автомобілів на вододжерело. Основні показники що визначають тактичні можливості. Розрахунок основних показників тактичних можливостей (тривалості подання засобів гасіння; кількості одержаної повітряно-механічної піни низької і середньої кратності; можливої площі та об'єму гасіння піною; граничної відстані подання засобів гасіння).

Призначення та оперативне використання відділень на спеціальних пожежних автомобілях при виконанні основних та забезпечувальних оперативних дій. Використання допоміжних машин і техніки.

Практичні та семінарські заняття.

Рішення задач і вправ по розрахунку основних показників що характеризують тактичні можливості. Обґрунтування тактичних можливостей аварійно-рятувальних підрозділів на нових видах пожежної техніки.

Модульна робота № 1 "Розрахунок параметрів розвитку та гасіння пожежі. Розрахункове визначення тактичних можливостей підрозділів на основних пожежних машинах".

МОДУЛЬ 2. РОЗРАХУНОК СИЛ І ЗАСОБІВ ДЛЯ ГАСІННЯ ПОЖЕЖІ ТА ОПЕРАТИВНІ ДІЇ ПОЖЕЖНО-РЯТУВАЛЬНИХ ПІДРОЗДІЛІВ.

Тема 2.1. Розрахунок сил і засобів для гасіння пожежі. Види та сутність.

Основи розрахунку сил і засобів для гасіння пожежі. Розрахунок сил і засобів як методологічна основа прогнозування обстановки на пожежі і планування оперативних дій. Вихідні данні для розрахунку сил і засобів. Послідовність аналітичного методу розрахунку сил і засобів. Визначення необхідної витрати вогнегасних речовин на гасіння по площі пожежі, площі гасіння і об'єму приміщень. Визначення необхідної кількості технічних приладів (стволів, генераторів та ін.) на гасіння та захист, фактичної витрати вогнегасних речовин. Визначення потрібної кількості пожежних автомобілів, особового складу, відділень на основних пожежних автомобілях. Приблизні розрахунки сил і засобів в процесі гасіння пожежі з використанням тактико-технічних показників, таблиць, графіків і експонетрів.

Практичні заняття.

Рішення задач і тактичних вправ по розрахунку сил і засобів для гасіння пожежі за допомогою аналітичного методу, приблизними розрахунками, з використанням ЕОМ.

Тема 2.2. Види, зміст і сутність оперативних дій пожежно-рятувальних підрозділів. Оперативні документи гарнізону.

Види, зміст і сутність оперативних дій аварійно-рятувальних підрозділів. Класифікація оперативних дій, порядок їх виконання. Поняття про обстановку пожежі. Періоди зосередження та введення сил і засобів на гасіння пожеж. Визначення вирішального напрямку оперативних дій в процесі організації гасіння пожежі. Роль першого ствола в успішному гасінні пожежі. Особливості оперативних дій підрозділів, які прибули першими при нестачі сил і засобів.

Виїзд та прямування на пожежу (вивчається самостійно). Умови, що забезпечують прибуття аварійно-рятувальних підрозділів на пожежу за мінімальний час. Дії начальника караулу (старшого начальника підрозділу) на шляху прямування до місця пожежі, при виникненні різноманітних обставин.

Розвідка пожежі. Мета та задачі розвідки пожежі. Організація розвідки та її проведення: склад; спорядження розвідки; організація розвідувальних груп; обов'язки осіб що ведуть розвідку. Визначення обстановки пожежі в ході розвідки. Способи проведення розвідки (особовий огляд, опит обізнаних осіб, вивчення документів). Прийняття заходів по рятуванню людей, яким потрібна допомога. Виявлення причин пожежі в ході розвідки. Безпека праці при проведенні розвідки пожежі.

Рятування людей на пожежі. Випадки, шляхи і способи рятування людей. Послідовність рятування людей в залежності від небезпеки. Порядок і способи пошуку людей в задимлених приміщеннях. Принципи використання технічних засобів у період організації рятувальних робіт. Прийняття заходів щодо попередження паніки. Обов'язки начальника караулу (керівника гасіння пожежі) по організації рятувальних робіт. Безпека праці при рятуванні людей на пожежі.

Оперативне розгортання (вивчається самостійно). Поняття про оперативне розгортання на пожежі. Основні вимоги до оперативного розгортання. Етапи оперативного розгортання, їх сутність. Правила розстановки пожежних автомобілів, прокладання рукавних ліній в залежності від обстановки на пожежі. Схеми оперативного розгортання пожежних автомобілів. Особливості оперативного розгортання при гасінні пожеж в ускладнених умовах. Обов'язки начальника караулу (старшого начальника який очолює підрозділ). Безпека праці при проведенні оперативного розгортання.

Виконання спеціальних робіт на пожежі (вивчається самостійно): розкриття та розбирання будівельних конструкцій на пожежі; захист та евакуація матеріальних цінностей на пожежі; відключення електричних мереж та установок; боротьба з димом та високою температурою; освітлення місця пожежі. Порядок і способи здійснення спеціальних робіт. Обов'язки начальника караулу (керівника гасіння пожежі) при організації та проведенні спеціальних робіт на пожежі.

Практичні та семінарські заняття.

Рішення тактичних задач на об'єктах з відпрацюванням виїзду та прямування караулу на пожежу, розвідки пожежі, рятування людей і оперативного розгортання.

Оперативні плани та картки пожежогасіння. Їх призначення, зміст. Вимоги, що пред'являються до виконання текстової та графічної частини. Порядок складання, відпрацювання, оперативного використання, коригування та зберігання. Керівний документ.

Розгляд та розбір карток пожежогасіння на різноманітні об'єкти, які зроблені в практичних підрозділах.

Курсова робота «Розрахунок сил та засобів для гасіння пожежі в умовах незадовільного водопостачання».

Складання екзамену.

МОДУЛЬ 3. УПРАВЛІННЯ ГАСІННЯМ ПОЖЕЖ

Тема 3.1. Управління силами і засобами. Керівник гасіння пожежі.

Основи управління силами і засобами. Основні принципи управління оперативними діями підрозділів на пожежі. Керівництво оперативними діями при роботі одного і декілька підрозділів пожежної охорони. Системи управління на пожежах: при роботі одного караулу; при роботі двох караулів, при створенні оперативного штабу. Дії старшого начальника, який прибув на пожежу.

Керівник гасіння пожежі (КГП). Види та форми підготовки КГП. Допуск начальницького складу до самостійного керівництва гасінням пожеж. Права і обов'язки КГП по прибутті на пожежу, в процесі здійснення оперативних дій та після ліквідації горіння. Вимоги щодо нього пред'являються. Структурна схема діяльності КГП (предмет діяльності КГП, види діяльності, зміст діяльності). Дії начальника караулу (КГП) по прибутті караулу на пожежу першими та за додатковим викликом.

Оперативний штаб на пожежі. Оперативний штаб гасіння пожежі як орган КГП по управлінню силами і засобами. Випадки створення оперативного штабу на пожежі. Склад та основні задачі оперативного штабу. Документи та технічні засоби роботи оперативного штабу. Місце штабу на пожежі. Основні обов'язки та діяльність начальника оперативного штабу на пожежі.

Тил на пожежі. Поняття тилу на пожежі, його призначення. Принципи організації тилу. Завдання тилу. Створення груп тилу. Обов'язки та діяльність начальника тилу на пожежі (при зустрічі та розташуванні сил і засобів, під час гасіння та після ліквідації пожежі). Заходи по забезпеченню якісної роботи тилу на пожежах.

Оперативні дільниці на пожежі. Поняття про оперативні дільниці, необхідність та принципи їх створення (по поверхах, сходових клітинах, проти-пожежних перешкодах, периметру пожежі, окремим об'єктам та видам робіт). Вимоги щодо створення оперативних дільниць (оперативних секторів). Начальник оперативної дільниці, його права та обов'язки під час гасіння пожеж.

Практичні та семінарські заняття.

Рішення тактичних задач в класі (на об'єкті) по відпрацюванню дій першого КГП.

Управління оперативними діями підрозділів на пожежі.

Тема 3.2. Гасіння пожеж у цивільних будівлях.

Гасіння пожеж у підвалах, на поверхах та горищах. Загальна оперативно-тактична характеристика: об'ємно-планувальні рішення, вогнестійкість будівельних конструкцій, поверховість, горюча завантаженість, наявність людей та інших факторів. Особливості розвитку пожеж: шляхи поширення вогню та диму; щільність задимлення у різних зонах; температурний режим. Особливості оперативних дій: організація та проведення розвідки пожежі; рятування людей; дії першого КГП; розрахунок і розставлення необхідних сил та засобів, в залежності від ступеня вогнестійкості будівель; характер оперативних дій у періоди локалізації та ліквідації пожеж. Можлива обстановка та особливості гасіння пожеж в саунах. Безпека праці при гасінні пожеж.

Гасіння пожеж у будівлях підвищеної поверховості. Перспективи висотного будівництва. Загальна характеристика будівель, що визначає обстановку пожежі та дії підрозділів: об'ємно-планувальні рішення будівель та сходово-ліфтових вузлів; горюча завантаженість; чисельність людей; інженерне обладнання протидимного захисту і протипожежного водопроводу. Особливості розвитку пожежі: газообмін, шляхи поширення диму, температурний режим і щільність задимлення в різних зонах будівлі, шляхи і швидкість поширення пожежі по поверху і вертикальному напрямі. Особливості оперативних дій: організація і проведення розвідки в одно- і багатосекційних будівлях; організація та проведення рятувальних робіт силами підрозділів, попередження паніки; дії першого КГП; способи подачі засобів гасіння, прокладка рукавних ліній на висоти. Використання спеціальної техніки для здійснення оперативних дій на висотах. Безпека праці при гасінні пожеж.

Гасіння пожеж в театральних-видовищних установах. Характеристика театрів, кінотеатрів та палаців культури. Конструктивні і об'ємно-планувальні особливості сценічного комплексу і залу для глядачів, величина горючого завантаження, шляхи евакуації. Особливості розвитку пожежі в сценічному комплексі та залі для глядачів: шляхи і швидкість поширення горіння з обліком різноманітних умов газообміну; швидкість росту площі пожежі та задимлення; обстановка на пожежі при наявності глядачів у залі. Особливості оперативних дій: дії першого КГП; організація проведення розвідки пожежі, оперативного розгортання; організація і задачі оперативних дільниць; розставлення сил і засобів в залежності від обстановки; дії підрозділів при відкритих або закритих порталних отворах та димових люках; організація рятування людей; використання стаціонарних установок гасіння. Безпека праці при гасінні пожеж.

Гасіння пожеж у будівлях з масовим перебуванням людей. В дитячих, навчальних закладах та лікувальних установах. Оперативно-тактична характеристика: конструктивні і об'ємно-планувальні рішення, горюча завантаженість приміщень, наявність людей різного віку і стану. Особливості розвитку

пожеж: шляхи і швидкість поширення горіння, зони задимлення. Особливості оперативних дій: дії першого КГП; розвідка пожежі та оперативне розгортання; створення безпечних шляхів евакуації; принципи введення сил та засобів; організація робіт з рятування, евакуації та розміщення дітей та хворих. Безпека праці при гасінні пожеж.

В музеях, бібліотеках та культових спорудах (вивчається самостійно). Оперативно-тактична характеристика музеїв, бібліотек та культових споруд: об'ємно-планувальні та конструктивні особливості; характер обладнання; горуха завантаженість; наявність автоматичних установок сповіщення та гасіння пожеж; наявність людей та інші фактори. Особливості розвитку пожежі: газообмін; щільність задимлення; шляхи та швидкість поширення горіння. Особливості оперативних дій: дії першого КГП; взаємозв'язок з адміністрацією об'єктів; організація та проведення розвідки пожежі, оперативного розгортання, евакуації людей; організація захисту, евакуації матеріальних цінностей та обладнання; вибір вогнегасних речовин, інтенсивності та способів їх подачі. Безпека праці при гасінні пожеж.

Практичні та семінарські заняття.

Рішення тактичних задач (проведення ділових ігор) в класі на макетах та на об'єктах по діям КГП при гасінні пожеж у підвалах, на поверхах, горищах житлових та адміністративних будівлях.

Модульна робота № 2 «Організація управлінських заходів при гасінні пожеж у різноманітних умовах»

МОДУЛЬ 4. ТАКТИЧНА ПІДГОТОВКА.

Тема. 4.1. Тактична підготовка начальницького складу пожежно-рятувальних підрозділів ДСНС України.

Тактична підготовка пожежно-рятувальних підрозділів ДСНС (вивчається самостійно). Основи тактичної підготовки, мета і задачі. Організаційні форми тактичної підготовки особового складу пожежно-рятувальних підрозділів. Основні принципи і методи навчання. Особливості планування тактичної підготовки. Тактична підготовка відділення караулу. Підготовка і методика проведення теоретичних занять. Керівні документи.

Тактична підготовка начальницького складу підрозділів ДСНС. Мета і задачі тактичної підготовки начальницького складу. Теоретична і практична частини тактичної підготовки. Форми та методи проведення тактичної підготовки: вивчення оперативно-тактичної характеристики району виїзду (об'єкту, території); вирішення тактичних задач; тактико-спеціальні навчання та групові тактичні тренування; стажування, конференції та семінари; заняття в школах підвищеної майстерності; самостійна робота. Керівні документи.

Вивчення оперативно-тактичної характеристики району виїзду пожежно-рятувального підрозділу. Вимоги, що пред'являються до знань оперативно-тактичних особливостей району виїзду частини, окремих ділянок району, об'єктів. Порядок підготовки керівника до занять та їх проведення.

Вирішення тактичних задач. Мета та організація проведення занять по вирішенню тактичних задач (ТЗ) на об'єктах. Підготовка керівника заняття

до вирішення ПТЗ. Розробка тактичного задуму та складання методичної розробки. Порядок та методика проведення занять з вирішення ПТЗ силами караулу.

Практичні заняття.

Підготовка керівника до проведення занять по вирішенню ПТЗ: вивчення оперативно-тактичної характеристики території (об'єкту), розробка тактичного задуму, складання методичної розробки з вирішення тактичних задач.

Проведення тестування за модулями I-IV.

Складання екзамену.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Тема 1.1. Основи прогнозування розвитку пожеж.	14	4	2			8	14					14
Тема 1.2. Теоретичні основи локалізації та ліквідації пожеж	8	2	2			4	10					10
Тема 1.3. Тактичні можливості пожежно-рятувальних підрозділів	46	10	12			24	38	4	2			32
Разом за модулем 1	68	16	16			36	62	4	2			56
Модуль 2												
Тема 2.1. Розрахунок сил і засобів для гасіння пожежі. Види та сутність.	12	2	4			6	16					16
Тема 2.2. Види, зміст і сутність оперативних дій пожежно-рятувальних підрозділів. Оперативні документи гарнізону	40	6	16			18	42	2	2			38
Разом за модулем 2	52	8	20			24	58	2	2			54
Модуль 3												
Тема 3.1. Управління силами і засобами. Керівник	16	4	4			8	18					18

гасіння пожежі.												
Тема 3.2. Гасіння пожеж у цивільних будівлях.	40	8	12			20	38	2	2			34
Разом за модулем 3	56	12	16			28	56	2	2			52
Модуль 4												
Тема. 4.1. Тактична підготовка начальницького складу пожежно-рятувальних підрозділів ДСНС України.	34	6	10			18	32	2	2			28
Разом за модулем 4	34	6	10			18	32	2	2			28

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1.3. Сем. 1. Тактичні можливості пожежно-рятувальних підрозділів на основних пожежних машинах цільового призначення	2
2	Тема 2.2. Сем. 1. Збір та виїзд по тривозі, прямування та оперативне розгортання пожежно-рятувальних підрозділів	2
3	Тема 2.2. Сем. 2. Розвідка пожежі	2
4	Тема 2.2. Сем. 3. Вирішальний напрямок оперативних дій на пожежі. Принципи визначення. рятування людей на пожежі	2
5	Тема 2.2. Сем. 4. Складання та використання оперативних карток та планів пожежогасіння	2
6	Тема 3.1. Сем. 1. Управління силами і засобами на пожежі.	2
7	Тема 3.2. Сем. 1. Організація оперативних дій з гасіння пожеж в поверхах, підвалах та горищах житлових та адміністративних будівель.	2
8	Тема 3.2. Сем. 2. Організація оперативних дій з гасіння пожеж в будівлях підвищеної поверховості..	2
9	Тема 3.2. Сем. 3. Гасіння пожеж в дитячих, навчальних та лікувальних закладах та в театральних-видовищних закладах.	2
	Разом	18

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1.1. ПЗ. 1. Визначення параметрів розвитку пожежі	2
2	Тема 1.2. ПЗ. 1. Визначення кількості вогнегасних речовин для припинення горіння	2
3	Тема 1.3. ПЗ. 1. "Розрахунок тактичних можливостей пожежно-	2

	рятувальних підрозділів без установки машин на вододжерело. Видача Модульної роботи № 1 "Розрахунок параметрів розвитку та гасіння пожежі. Розрахункове визначення тактичних можливостей підрозділів на основних пожежних машинах"	
4	Тема 1.3. ПЗ. 2. "Розрахунок тактичних можливостей пожежно-рятувальних підрозділів з установкою машин на вододжерело"	2
5	Тема 1.3. ПЗ. 3. "Визначення потрібної кількості пожежних машин для забезпечення подачі води в перекачку. Видача завдання для виконання Курсової роботи "Розрахунок сил та засобів для гасіння пожежі в умовах незадовільного водопостачання"	2
6	Тема 1.3. ПЗ. 4. "Визначення потрібної кількості машин для забезпечення підвозу води та роботи гідроелеваторних систем"	2
7	Тема 1.3. ПЗ. 5. "Контрольно-узагальнююче заняття – Тактичні можливості пожежно-рятувальних підрозділів"	2
8	Тема 2.1. ПЗ. 1. "Розрахунок потрібної кількості сил та засобів аналітичним способом"	2
9	Тема 2.1. ПЗ. 2. Розрахунок потрібної кількості сил та засобів спрощеним способом"	2
10	Тема 2.2. ПЗ. 1. Відпрацювання прийомів роботи з пожежними стволами (АЦ)	4
11	Тема 2.2. ПЗ. 2. Відпрацювання способів рятування людей на пожежі (АСП)	4
12	Тема 3.1. ПЗ. 1. Дії 1-го КГП при гасінні пожежі. Організація управлінських заходів при гасіння пожеж у різноманітних умовах. Видача завдання для виконання модульної роботи № 2 - Організація управлінських заходів при гасінні пожеж у різноманітних умовах"	2
13	Тема 3.2. ПЗ. 1. Дії КГП-1 при гасінні пожеж в житлових та адміністративних будинках.	6
14	Тема 4.1.	2

	ПЗ. 1. Методика вивчення оперативно-тактичної характеристики об'єкту, району виїзду.	
15	Тема 4.1. ПЗ. 2. Проведення заняття по вирішенню тактичної задачі силами караулу.	4
16	Тема 4.1. ПЗ. 3. Розбір пожежі з особовим складом пожежно-рятувального підрозділу. Складання Довідки про пожежу.	2
17	Тема 4.1. ПЗ. 4. Контрольно-узагальнююче заняття – Тестування за модулями I-IV.	2
	Разом	44

7. Теми лабораторних занять (непередбачено)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	—	—
2	—	—
...	Разом	—

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1.1. СР. 1. Структура Статуту дій у НС. Розвиток пожежної тактики	2
2	Тема 1.1. СР. 2. Умовні графічні позначення: обстановка на пожежі, ПТО	2
3	Тема 1.1. СР. 3. Етапи розвитку пожежі	2
4	Тема 1.1. СР. 4. Розрахунок параметрів розвитку пожежі	2
5	Тема 1.2. СР. 1. Основні поняття пожежі. Різновиди та класифікація пожежі	2
6	Тема 1.2. СР. 2. Принципи та прийоми припинення горіння	2
7	Тема 1.3. СР. 1. Графічні позначення пожежних машин	2
8	Тема 1.3. СР. 2. Схеми подачі вогнегасних речовин та схеми опе-	2

	ративного використання на пожежі	
9	Тема 1.3. СР. 3. Виконання модульної роботи №1 – Розрахунок параметрів розвитку та гасіння пожежі	2
10	Тема 1.3. СР. 4. Тактичні можливості підрозділів на основних пожежних машинах спеціального призначення	2
11	Тема 1.3. СР. 5. Виконання модульної роботи № 1 – Розрахункове визначення тактичних можливостей підрозділів на основних пожежних машинах	2
12	Тема 1.3. СР. 6. Захист модульної роботи № 1 "Розрахунок параметрів розвитку та гасіння пожежі. Розрахункове визначення тактичних можливостей підрозділів на основних пожежних машинах"	2
13	Тема 1.3. СР. 7. Розрахунок насосно-рукавних систем	2
14	Тема 1.3. СР. 8. Виконання курсової роботи – Визначення кількості пожежних машин для забезпечення підвозу та перекачки.	2
15	Тема 1.3. СР. 9. Забір води з відкритих джерел водопостачання пожежними мотопомпами.	2
16	Тема 1.3. СР. 10. Виконання курсової роботи – Визначення кількості пожежних машин для забезпечення роботи гідроелеваторних систем	2
17	Тема 1.3. СР. 11. Виконання курсової роботи – Визначення кількості автоцистерн для організації підвезення води до місця пожежі	2
18	Тема 1.3. СР. 12. Виконання курсової роботи – Розрахунок гідроелеваторних систем, складання схем забору та подавання води	2
19	Тема 2.1. СР. 1. Визначення вихідних даних для проведення розрахунку сил та засобів	2
20	Тема 2.1. СР. 2. Виконання курсової роботи – Розрахунок сил та засобів на гасіння пожежі	2
21	Тема 2.1.	2

	СР. 3. Розрахунок сил та засобів для гасіння пожежі з використанням таблиць	
22	Тема 2.2. СР. 1. Поняття оперативних дій підрозділів. Задачі та принципи	2
23	Тема 2.2. СР. 2. Етапи оперативного розгортання. Порядок проведення	2
24	Тема 2.2. СР. 3. Порядок проведення розвідки. Тактико-технічна характеристика пожежних стволів	2
25	Тема 2.2. СР. 4. Захист курсової роботи "Розрахунок сил та засобів для гасіння пожежі в умовах незадовільного водопостачання".	2
26	Тема 2.2. СР. 5. Послідовність дій КГП при визначенні вирішального напрямку	2
27	Тема 2.2. СР. 6. Техніка рятування людей на пожежі	2
28	Тема 2.2. СР. 7. Новітні способи та методи рятування людей на пожежі	2
29	Тема 2.2. СР. 8. Вимоги та порядок складання оперативних документів в пожежно-рятувальних підрозділах	2
30	Тема 2.2. СР. 9. Складання та використання оперативних карток пожежогасіння на населені пункти	2
31	Тема 3.1. СР. 1. Основні схеми управління силами та засобами на пожежі.	2
32	Тема 3.1. СР. 2. Виконання модульної роботи № 2 – Керівник гасіння пожежі, обов'язки, схеми управління силами та засобами на пожежі.	2
33	Тема 3.1. СР. 3. Виконання модульної роботи № 2 – Особливості гасіння пожеж у різноманітних умовах.	2
34	Тема 3.1. СР. 4. Тил на пожежі. Організація зв'язку на пожежі.	2
35	Тема 3.2. СР. 1. Особливості гасіння пожеж в підвалах та горіщах житлових будинків. Підготовка до семінару.	2

36	Тема 3.2. СР. 2. Обов'язки КГП при гасінні пожеж в житлових та адміністративних будинках. Рятування людей на пожежі.	2
37	Тема 3.2. СР. 3. Особливості гасіння пожеж в підвалах та горищах житлових будинків.	2
38	Тема 3.2. СР. 4. Підготовка до семінарського заняття — гасіння пожеж в будівлях підвищеної поверховості.	2
39	Тема 3.2. СР. 5. Захист модульної роботи № 2 - Організація управлінських заходів при гасінні пожеж у різноманітних умовах	2
40	Тема 3.2. СР. 6. Особливості оперативно-тактично характеристики та розвитку пожеж у театральних установах.	2
41	Тема 3.2. СР. 7. Особливості гасіння пожеж у кінотеатрах та циркових комплексах.	2
42	Тема 3.2. СР. 8. Особливості гасіння пожеж в лікувальних закладах з постійним перебуванням хворих. Підготовка до семінару	2
43	Тема 3.2. СР. 9. Особливості гасіння пожеж в музеях, бібліотеках та культових спорудах.	2
44	Тема 3.2. СР. 10. Особливості гасіння пожеж у галереях, на виставках та архівосховищах	2
45	Тема 4.1. СР. 1. Організаційні форми тактичної підготовки, планування тактичної підготовки особового складу	2
46	Тема 4.1. СР. 2. Організація тактичної підготовки підрозділів. Методика проведення занять з вивчення району виїзду	2
47	Тема 4.1. СР. 3. Оформлення результатів вивчення ОТХ об'єкту	2
48	Тема 4.1. СР. 4. Розробка тактичного задуму для вирішення ТЗ.	2
49	Тема 4.1. СР.5. Підготовка до заняття та складання методичної розробки на проведення практичного заняття з караулом	2

50	Тема 4.1. СР. 6. Групові тактичні тренування начальницького складу ДСНС України	2
51	Тема 4.1. СР. 7. Розбір пожежі з начальницьким складом пожежно-рятувального підрозділу.	2
52	Тема 4.1. СР. 8. Розбір пожежі з особовим складом караулу. Складання Довідки про пожежу.	2
53	Тема 4.1. СР. 9. Підготовка до проведення тестування.	2
	Разом	106

9. Індивідуальні завдання (непередбачено)

10. Методи навчання

Вивчення дисципліни «Пожежна тактика» передбачає проведення лекційних, практичних та семінарських, а також самостійну роботу здобувачів.

Для закріплення теоретичних знань, здобуття необхідних практичних навичок програмою передбачаються: заняття з оперативно-тактичного вивчення об'єктів і розробки оперативних карток пожежогасіння; порядку та методики виконання модульної та курсової роботи.

З метою вдосконалення тактичної підготовки всі практичні заняття за виключенням практичних занять в навчальному класі, ділові ігри, проводяться двома викладачами. Для поглиблення та закріплення знань програмного матеріалу рекомендується у позакласний час проводити розгляди пожеж, теоретичні конференції, тематичні вечори, демонструвати кінофільми про організацію та гасіння пожеж, організовувати зустрічі і виступи практичних працівників підрозділів ДСНС України.

Модульна робота № 1 "Розрахунок параметрів розвитку та гасіння пожежі. Розрахункове визначення тактичних можливостей підрозділів на основних пожежних машинах" виконується після вивчення теми 1.3. «Тактичні можливості пожежно-рятувальних підрозділів». Для цього кожний здобувач отримує індивідуальне завдання за методичними вказівками. Модульна робота виконується у часи самостійної роботи та підлягає захисту.

Курсова робота «Розрахунок сил та засобів для гасіння пожежі в умовах незадовільного водопостачання» виконується після вивчення теми 1.3. «Тактичні можливості пожежно-рятувальних підрозділів». Для цього кожний здобувач отримує індивідуальне завдання за методичними вказівками. Курсова робота виконується у часи самостійної роботи та підлягає захисту.

Модульна робота № 2 "Організація управлінських заходів при гасінні пожеж у різноманітних умовах" виконується після вивчення теми 3.1. «Управління силами і засобами. Керівник гасіння пожежі». Для цього кожний здобувач отримує індивідуальне завдання за методичними вказівками. Модульна робота виконується у часи самостійної роботи та підлягає захисту.

Проведення тестування проводиться в комп'ютерному класі на ЕОМ за модулями I-IV.

Вивчення курсу завершується екзаменом.

11. Методи контролю

Для оцінки знань слухачів використовується поточний та підсумковий контроль. Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті методом опитування та письмового тестового контролю. У процесі вивчення дисципліни здобувачі виконують модульну та курсову роботу, а також проходять тестування на комп'ютерній техніці за модулями I-IV. Підсумкова форма контролю – екзамен.

12. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти:

– для екзамену (7 семестр)

Поточний контроль та самостійна робота						Підсумковий контроль (екзамен)	Сума балів за дисципліну
Модуль 1				Модуль 2			
T1.1	T1.2	T1.3	Модульна контрольна робота 1	T2.1	T2.2	30	100
10	10	10	20	10	10		

для курсової роботи

Пояснювальна записка	Ілюстративна частина	Захист роботи	Сума
до 25	до 20	до 55	100

– для екзамену (8 семестр)

Поточний контроль та самостійна робота					Підсумковий контроль (екзамен)	Сума балів за дисципліну
Модуль 3			Модуль 4			
T3.1	T3.2	Модульна	T4.1	Тестування	30	100

		контрольна робота 1		за модулями I-IV		
10	10	20	10	20		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
80-89	B	добре	
65-79	C		
55-64	D	задовільно	
50-54	E		
35-49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

13.1. Контрольні питання для проведення підсумкового контролю (модульний контроль, екзамен)

Модуль 1

1. Пожежна тактика та її завдання. Статут дій у надзвичайних ситуаціях. Роль пожежної тактики при підготовці фахівців Оперативно-рятувальної служби.

2. Пожежа та її розвиток. Форми розвитку пожежі, зони на пожежі, поняття про зони, їхня межа; основні параметри і стисла характеристика зон.

3. Пожежа та її розвиток. Розвиток пожежі: поняття про розвиток пожежі; періоди розвитку пожежі; характеристики і визначення; основні форми розвитку пожежі; характеристики показників, щодо визначення основних параметрів пожежі. Параметри гасіння пожежі.

4. Класифікація пожеж за умовами газового обміну, агрегатного стану горючих речовин, характеру поширення горіння, належності до об'єктів, відношенню до поверхні землі, розміру, тривалості та іншими ознаками; стисла характеристика кожного різновиду пожежі. Способи та засоби гасіння.

5. Визначення параметрів розвитку та гасіння пожежі. Площа, периметр та фронт пожежі та площа гасіння, температурний режим та газообмін на пожежі, основні параметри при зовнішніх і внутрішніх пожежах. Практи-

чне значення керування газовим обміном на пожежі.

6. Вогнегасні засоби, умови і принципи припинення горіння; види засобів, що гасять, і запропоновані до них вимоги. Прийоми та способи гасіння пожеж, розподіл прийомів гасіння за різноманітними ознаками.

7. Вогнегасні засоби, поняття про інтенсивність подачі засобів, що гасять, і порядок її визначення. Визначення кількості вогнегасних засобів для припинення горіння.

8. Тактичні можливості пожежних підрозділів: поняття про тактичні можливості підрозділів; показники, від яких залежать тактичні можливості; необхідність, умови і зразкові схеми використання пожежних машин на повну тактичну можливість при подачі води і повітряно-механічної піни.

9. Сили і засоби пожежної охорони. Оперативне використання під час гасіння пожеж. Види пожежних підрозділів та їх характеристика.

10. Тактичні можливості підрозділів на основних пожежних автомобілях без встановлення їх на вододжерело. Обстановка на пожежі, при якій підрозділи працюють без встановлення машин на вододжерело.

11. Визначення показників тактичних можливостей підрозділів без установки основних пожежних машин на вододжерело, можливі схеми оперативного використання відділень на автомобілях. Розрахунок тривалості подачі засобів, що гасять.

10. Тактичні можливості підрозділів на основних пожежних автомобілях з встановленням їх на вододжерело: обстановка на пожежі, при якій підрозділи працюють з встановленням машин на вододжерело; можливі схеми оперативного використання відділень при подачі води і піни; розрахунки тривалості подачі повітряно-механічної піни різноманітної кратності, можлива площа й об'єм гасіння піною, граничної відстані для подачі засобів гасіння.

Модуль 2

1. Організація оперативних дій. Періоди розвитку та гасіння пожежі. Види і класифікація оперативних дій пожежних підрозділів. Роботи, що виконуються у кожний період та їх характеристика. Організація оперативних дій. Умови локалізації та ліквідації пожежі.

2. Періоди гасіння пожежі: поняття про періоди локалізації і ліквідації; характер оперативних дій, що виконуються підрозділами в кожний період; чинники, що впливають на тривалість локалізації і ліквідації пожежі.

3. Вирішальний напрямок оперативних дій на пожежі: поняття про вирішальний напрямок. Основні принципи визначення вирішального напрямку, порядок здійснення цих принципів у процесі керування оперативними діями.

4. Організація розвідки на пожежі. Мета та завдання розвідки пожежі. Види, склад, організація, способи та правила проведення розвідки пожежі. Прийняття заходів з рятування людей, яким потрібна допомога. Виявлення причин пожежі в ході розвідки. Безпека праці при проведенні розвідки пожежі.

5. Рятуння людей на пожежі. Випадки, шляхи і способи рятуння людей. Порядок, способи та використання технічних засобів при пошуку та рятунні людей. Прийняття заходів щодо попередження паніки. Обов'язки КГП при організації рятувальних робіт. Безпека праці при рятунні людей на пожежі.

6. Організація оперативних дій пожежних підрозділів. Класифікація оперативних дій: загальні; окремі; підготовчі; основні; забезпечувальні. Порядок їх виконання. Поняття про оцінку обстановки, її сутність.

7. Гасіння пожежі. Поняття та сутність гасіння пожежі. Характер оперативних дій, що виконуються в періоди локалізації і ліквідації пожежі. Визначення оперативних позицій на пожежі, порядок вибору технічних приладів подачі вогнегасних засобів. Безпека праці при гасінні пожеж.

8. Методика розрахунку сил і засобів для гасіння пожеж. Послідовність аналітичного методу розрахунку сил і засобів. Визначення потрібної витрати вогнегасних речовин та кількості технічних приладів на гасіння та захист. Скорочені розрахунки сил і засобів в процесі гасіння пожеж з використанням тактико-технічних показників, таблиць, графіків і експонетрів.

9. Оперативне розгортання, поняття та основні вимоги до оперативного розгортання. Етапи оперативного розгортання, їх суть. Схеми оперативного розгортання. Особливості оперативного розгортання при гасінні пожеж в ускладнених умовах. Безпека праці при проведенні оперативного розгортання.

10. Оперативні картки пожежогасіння, призначення, зміст. Порядок складання, відпрацювання, оперативного використання, коректування та зберігання. Керівний документ.

11. Оперативні плани пожежогасіння. Призначення та організація роботи по складанню планів пожежогасіння. Зміст, вимоги до текстової та графічної частин. Порядок розробки, оформлення відпрацювання, коректування та використання.

Модуль 3

1. Основи управління силами і засобами. Основні принципи управління та керівництва оперативними діями підрозділів на пожежі. Системи управління на пожежах. Дії старшого начальника, який прибув на пожежу.

2. Керівник гасіння пожежі. Види та форми підготовки, порядок допуску начальницького складу до самостійного керівництва гасінням пожеж. Права і обов'язки КГП в процесі гасіння пожежі, вимоги щодо нього пред'являються. Структурна схема діяльності КГП.

3. Діяльність штабу на пожежі. Організація штабу на пожежі. Випадки створення, склад та основні задачі штабу на пожежі. Документи та технічні засоби роботи штабу на пожежі. Основні обов'язки та діяльність начальника штабу на пожежі.

4. Тил на пожежі. Задачі, принципи організації тилу та оперативних дільниць на пожежі. Створення груп тилу. Обов'язки та діяльність начальника тилу на пожежі. Заходи по забезпеченню якісної роботи тилу на пожежах.

5. Оперативні дільниці та сектори на пожежі. Поняття, необхідність та принципи створення оперативних дільниць на пожежі. Вимоги щодо створення оперативних дільниць (оперативних секторів). Начальник оперативної дільниці, його права та обов'язки в ході гасіння пожеж.

6. Організація подачі води на пожежу з віддалених вододжерел. Робота тилу при подачі води в перекачку. Визначення раціональних способів та методика розрахунку необхідної кількості пожежних автомобілів для перекачки води. Обов'язки начальника тилу при організації перекачки води на пожежу.

7. Організація подачі води на пожежу з віддалених вододжерел. Робота тилу при підвезенні води. Методика розрахунку необхідної кількості пожежних автомобілів для підвезення води на пожежі. Обов'язки начальника тилу при підвезенні води на пожежу.

8. Особливості роботи тилу при використанні вододжерел з незадовільними умовами водозабору. Способи та умови забору води із вододжерел з незадовільними під'їздами і місцями водозабору. Забір і подача води на пожежу за допомогою гідроелеваторних систем. Розрахунок роботи гідроелеваторних систем.

9. Гасіння пожеж у підвалах, на поверхах та горищах. Загальна оперативно-тактична характеристика та особливості розвитку пожеж у підвалах, на поверхах та горищах. Особливості проведення розвідки пожежі, рятування людей та гасіння пожежі. Безпека праці при гасінні пожеж.

10. Гасіння пожеж у будівлях підвищеної поверховості. Оперативно-тактична характеристика та особливості розвитку пожежі у будівлях підвищеної поверховості. Особливості проведення оперативних дій. Способи подачі засобів гасіння, прокладка рукавних ліній на висоти, використання спеціальної техніки для здійснення оперативних дій на висотах. Безпека праці при гасінні пожеж.

11. Гасіння пожеж в дитячих, навчальних закладах та лікувальних закладах. Оперативно-тактична характеристика та особливості розвитку пожеж в дитячих, навчальних закладах та лікувальних закладах. Особливості розвідки, гасіння пожеж та евакуації дітей та хворих. Безпека праці при гасінні пожеж.

12. Гасіння пожеж в музеях, бібліотеках, виставках та культових спорудах. Оперативно-тактична характеристика та особливості розвитку пожеж в музеях, бібліотеках, виставках та культових спорудах. Оперативні дії: розвідка пожежі, оперативне розгортання, евакуація людей; захист та евакуація матеріальних цінностей. Особливості вибору вогнегасних речовин, інтенсивності та способів їх подачі. Безпека праці при гасінні пожеж.

13. Гасіння пожеж в театральних-видовищних установах. Особливості розвитку пожежі та організації оперативних дій в залежності від обстановки. Безпека праці при гасінні пожеж.

Модуль 4

1. Мета та завдання тактичної підготовки особового складу пожежно-

рятувальних підрозділів. Види та організаційні форми, особливості планування тактичної підготовки. Керівні документи.

2. Проведення тактичної підготовки відділення, караулу. Підготовка та методика проведення теоретичних занять. Організаційні форми тактичної підготовки особового складу караулу пожежно-рятувальних підрозділів. Керівні документи.

3. Основи тактичної підготовки начальницького складу пожежно-рятувальних підрозділів. Мета і завдання тактичної підготовки начальницького складу. Теоретична і практична частини тактичної підготовки. Форми та методи тактичної підготовки начальницького складу. Керівні документи.

4. Вивчення оперативно-тактичне характеристики району (об'єкту) виїзду пожежно-рятувального підрозділу. Мета і завдання вивчення району виїзду. Вимоги, що пред'являються до знань оперативно-тактичних особливостей району виїзду частини, окремих ділянок району, об'єктів. Керівні документи.

5. Вирішення тактичних задач силами караулу. Мета та організація проведення занять з вирішення тактичних задач на об'єктах. Підготовка керівника до заняття з вирішення тактичних задач. Керівні документи.

6. Розробка тактичного задуму та складання методичної розробки з вирішення тактичних задач силами караулу. Порядок та методика проведення занять з вирішення тактичних задач силами караулу. Керівні документи.

7. Тактико-спеціальні навчання, мета, задачі, види та періодичність їх проведення. Порядок підготовки керівника та методика проведення тактико-спеціальних навчань.

8. Групові тактичні тренування, мета, завдання та організаційні форми групових тактичних тренувань. Порядок організації та підготовки до групових тактичних тренувань. Методика проведення групових вправ та ділових ігор.

9. Розбір пожеж, його види. Особливості та зміст підготовки, порядок і методика проведення з начальницьким складом. Керівні документи. Складання довідки про пожежу.

13.2. Плани практичних занять

Плани практичних та семінарських занять наведені у **додатку 1** до цієї програми.

13.3. Завдання для самостійної роботи здобувачів вищої освіти

Завдання для самостійної роботи слухачів наведені у методичному матеріалі «Методичні вказівки для проведення самостійної роботи здобувачів вищої освіти з підготовки за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти в галузі знань 26 «Цивільна безпека» за спеціальністю 261 «Пожежна безпека».

13.4. Методичні вказівки і тематика контрольних робіт

Матеріали для виконання модульних робіт наведені у методичних вказівках «Методичні вказівки до виконання контрольних робіт № 1-2» денної та заочної форм навчання наведені у **додатку 2** до цієї програми.

Матеріали для виконання курсової проекту наведені у методичних вказівках «Методичні вказівки та завдання до виконання курсової роботи за темою: «Розрахунок сил та засобів для гасіння пожежі в умовах незадовільного водопостачання»» наведені у **додатку 3** до даної програми.

13.5. Пакет комплексних контрольних робіт (ККР) для перевірки знань

Пакет комплексних контрольних робіт ККР для перевірки знань наведений у **додатку 4** до цієї програми.

14. Рекомендована література:

Базова

1. Конституція України, Конституція України прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України від 28 червня 1996 року.
2. Кодекс цивільного захисту України, від 2 жовтня 2012 року № 5403-VI.
3. Статут дій у надзвичайних ситуаціях органів управління та підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту. Наказ МНС України від 13.03.2012 р., № 575.
4. Ключ П.П., Палюх В.Г., Сенчихін Ю.М., Пустовой А.С., Сировой В.В., Пожежна тактика: підручник. – Х.: Основа, 1998. – 592 с.
5. Лісняк А.А., Сировий В.В., Сенчихін Ю.М., Основи пожежної тактики. Навчальний посібник. – Х.: НУЦЗУ, 2014 . – 218 с.
6. Сировий В.В., Сенчихін Ю.М., Лісняк А.А., Дерев'янка І.Г., Основи тактики гасіння пожеж. Навчальний посібник. – Х.: НУЦЗУ, 2014 . – 158 с.
7. Ключ П.П., Палюх В.Г., Росоха В.О., Тактична та психологічна підготовка особового складу пожежної охорони. – Х.: АЦЗУ, 2004. – 288с.
8. Ключ П.П., Палюх В.Г., Тактические возможности пожарных подразделений. Учебное пособие – Х.: ХИСИ-ХПТУ, 1993. – 201 с.
9. Довідник керівника гасіння пожежі / За загальною редакцією Крапивницького В.С. – К. : ТОВ "Літера-Друк", 2016 . – 320 с. : іл.
10. Сыровой В.В., Разведка пожара. Учебное пособие – Х.: ХИПБ, 1995. – 59 с.
11. Сборник задач по пожарной тактике для курсантов специальности «Пожарная безопасность». Ч.1. Основы пожарной тактики / В.Г. Палюх, В.В. Сыровой, І.В. Зозуля. – Х.: ХИПБ, 1994 – 98 с.
12. Сборник задач по пожарной тактике для курсантов специальности «Пожарная безопасность». Ч.2. Тушение пожаров на объектах народного хозяйства / В.Г. Палюх, В.В. Сыровой. – Х.: ХИПБ, 1994 – 146 с.

13. Складання плану пожежогасіння: Методичні вказівки та завдання до виконання курсового проекту. Для курсантів, студентів та слухачів факультету заочного навчання / І.Г. Дерев'янка, В.В. Сировой, А.А. Лісняк. – Х.: НУЦЗУ, 2010. – 66 с

14. Складання методичної розробки для проведення тактичного заняття з караулом. Методичні вказівки та завдання до виконання курсової роботи для курсантів, студентів та слухачів факультету заочного навчання / І.Г. Дерев'янка, В.В. Сировой, А.А. Лісняк. – Х.: УЦЗУ, 2008 – 43с.

15. Методичні вказівки до виконання контрольних робіт № 1-2. Для курсантів, студентів та слухачів / І.Г. Дерев'янка, А.А. Лісняк., В.О. Собина. – Х.: НУЦЗУ, 2014 – 16 с.

16. Методичні вказівки до виконання контрольних робіт № 3-5. Для курсантів, студентів та слухачів відділення заочного навчання / І.Г. Дерев'янка, А.А. Лісняк, В.В. Сировой. – Х.: НУЦЗУ, 2014, – 32 с.

17. Методичні вказівки та завдання до виконання курсової роботи за темою: «Розрахунок сил та засобів для гасіння пожежі в умовах незадовільного водопостачання». Для здобувачів вищої освіти / Укладачі: Лісняк А.А., Дубінін Д.П. – Х.: НУЦЗУ, 2017. – 46 с.

18. Методичні вказівки до виконання модульної роботи 5-6 для курсантів, студентів та слухачів факультету заочного навчання / І.Г. Дерев'янка, А.А. Лісняк., В.О. Собина, В.В. Сировой, В.А. Устименко. – Х.: НУЦЗУ, 2009 – 24 с.

Допоміжна

1. Методичні рекомендації зі складання та використання оперативних планів і карток пожежогасіння. Наказ МНС України від 23.09.2011р., № 1021.

2. Методика розрахунку сил і засобів, необхідних для гасіння пожеж у будівлях і на територіях різного призначення. Наказ МНС України від 16.12.2011 р. № 1341.

3. Сумісний наказ МНС, МСП, МОЗ та МОН від 31.07.2012 р. № 1061/468/587/865 «Про затвердження Порядку спільних дій на випадок виникнення надзвичайних ситуацій та пожеж в організаціях, установах і закладах з цілодобовим перебуванням людей».

4. Правила безпеки праці в органах і підрозділах МНС України. Наказ МНС України 07.05.2007 р. № 312.

5. Інструкції, вказівки та інформаційні листи МНС України та ГУ ДСНС України в областях, описи характерних пожеж.

6. Положення про організацію службової підготовки осіб рядового і начальницького складу служби цивільного захисту. Наказ МВС України від 20.02.2015 р., № 189.

7. Рекомендації щодо гасіння пожеж у висотних будівлях. Наказ МНС України від 30 серпня 2011 року, № 900.

8. Рекомендації щодо організації гасіння пожеж підрозділами МНС на промислових об'єктах підвищеної небезпеки з наявністю небезпечних хіміч-

них речовин. Наказ МНС України від 22.09.2011р., № 1017.

9. НАПБ 05.035-2004 Інструкція щодо гасіння пожеж у резервуарах із нафтою та нафтопродуктами.

Інформаційні ресурси

1. <http://zakon.rada.gov.ua>
2. <http://www.president.gov.ua>
3. <http://www.kmu.gov.ua>
4. <http://mvs.gov.ua>
5. <http://www.dsns.gov.ua>
6. <http://mon.gov.ua>
7. <http://nuczu.edu.ua>

Розробники:

Дубінін Д.П.

Хілько Ю.В.